

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
 Inzerati: do 9 petih vrst 4 K, od 10—15 petih vrst 6 K, večji inzerati petih vrst 8 K; notice, poslaste, izjave, reklame, preklic petih vrst 12 K; poroke, zaroke velikost 15 vrst 120 K; ženitne ponudbe beseda 3 K.
 Popust le pri naročilih od 11 objav naprej.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova
 ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
 Telefon št. 34.

Dopolne sprejema le podatekane in zadržane frankovane.

Rekopisov se ne vrata.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.

V inozemstvu 65 par = K 2.50.

Postnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan K 300.—	celoletno K 480.—
polletno 150.—	polletno 240.—
3 mesečno 75.—	3 mesečno 120.—
1 25.—	1 40.—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačila.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici.
 Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Dr. Henrik Steska:

Veljavnost starih zakonov in uredb.

Pogostokrat nastanejo dvomi o tem, ali razni stari zakoni in uredbi še veljajo ali ne. Ti dvomi se nanašajo pred vsem na stare avstrijske in ograde zakone, a seveda tudi na razne uredbi (abstraktne predpise), ki so jih v dobi po državnem preobratu in pred razglasitvijo vidovdanske ustave izdali kralji, ministrski svet, poedinini ministri ali posamezne pokrajinske vlade. Ustava uredi to važno vprašanje v svojem členu 130.

1. V smislu člena 130. odstavek 1. ustave so prestali veljati vsi v času od 1. decembra 1918 do 27. junija 1921 izdani, čeprav še ne razglašeni začasni zakoni, uredbi, pravilniki in odločbe ministrskega sveta in drugi akti z določenim rokom trajanja, a zakonskega značaja, ako se niso pravočasno, to je do 27. julija 1921 predložili zakonodajnemu odboru v pregled. Izjeme tvorijo le oni začasni zakoni in uredbi zakonskega značaja, ki so navedeni v drugem odstavku člena 130. ustave. V Službenih Novinah z dne 3. septembra 1921, št. 195, je izšel seznam vseh tistih začasnih zakonov in uredb zakonskega značaja, ki jih je vlada predložila zakonodajnemu odboru narodne skupščine v pregled. Ta seznam je izšel tudi v Uradnem listu št. 123 iz leta 1921. V tem seznamu navedeni akti zakonskega značaja veljajo v smislu prvega odstavka, stavek 1., člen 130. ustave še nadalje kot zakoni, dokler se ne izpreme ali ne ukinejo.

Umrlivo je, da ni bilo treba predložiti takih uredb (pravilnikov, instrukcij itd.), ki niso zakonskega značaja, temveč se kot izvršilne uredbi opirajo na kak zakon ali na kak začasni zakon ali na kako uredbi zakonskega značaja. Take izvršilne uredbi so prenehale veljati le tedaj, če so se naslanjale na take začasne zakone in druge akte zakonskega značaja, ki so po odredbah člena 130. odstavek 1. ustave izgubili svojo veljavo, ker se niso predložili zakonodajnemu odboru.

Zakonodajnemu odboru predložene začasne zakone in druge akte zakonskega značaja sme plenim zakonodajnega odbora tekem petih mesecev (to je do 27. decembra 1921, ker se petmesečni rok šteje od dne, do katerega so se morali ti

akti zakonskega značaja predložiti) ali potrditi ali izpremeniti ali ukiniti. Odločba (sklep) zakonodajnega odbora, s katerim se začasni zakon, uredba, pravilnik ali kak drug akt zakonskega značaja potrdi brez izpremembe ali izpremeni ali ukine, se predloži kralju v potrjenje, se po izvršeni potrditvi proglasi s kraljevim ukazom kot zakon in razglasi v „Službenih Novinah“.

Ako zakonodajni odbor do 27. decembra 1921 o tem ali onem predloženem začasnem zakonu ali drugem aktu zakonskega značaja nobene odločbe ne izda, potem veljajo ti akti zakonskega značaja še nadalje v celoti, dokler se ne izpreme z rednim zakonom, ki ga plenim narodne skupščine sklene in kralj potrdi in proglasi.

2. Stari avstrijski zakoni (pravi zakoni in cesarske uredbi) kakor tudi stare avstrijske izvršilne uredbi, nadalje glede Prekmurja stari ogrski zakoni in izvršilne uredbi so iz razlogov nujno potrebne pravne kontinuitete ostali v Sloveniji še v veljavi. Veljavo so izgubili le oni prejšnji zakoni, ki so nasprotovali novemu državnopravnemu položaju ali na novim zakonom odnosno uredbam zakonskega značaja. Prejšnje izvršilne uredbi pa so prestale veljati tudi z izdajo novih izvršilnih uredb.

Istotako se člen 130. ustave ne nanaša na one uredbi zakonskega značaja, ki jih je izdala Narodna vlada SHS v Ljubljani, odnosno posamezna poverilništva te vlade v času do 30. novembra 1918, to je kot organ države Slovenec, Hrvatov in Srbov, in tedaj pred ustanovitvijo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovenec. Tudi te uredbi in pa izvršilne uredbi Narodne vlade SHS v Ljubljani v omenjeni dobi so obdržale svojo veljavo, kolikor jih niso izrecno razveljavili zakoni, začasni zakoni in uredbi ali kolikor ne nasprotujejo novemu državnopravnemu položaju ali novim zakonom, začasnim zakonom in uredbam.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Iv. Mogorovič:

Iz „Robovega zrnja“

1. Učki gori.

Tvoje čelo je namrgodeno, nagubano, mračno. Mrki silni oblaki, toča, vihar, divje strele.
 Naj bo! Naj krhajo tvoje buke! S korenem jih ne bodo izruvale. Morda sicer katero, slabšo. Toda na njenem mestu bodo vzrastle in procevale bujne lipe. In ti boš pi-sana, sveža, dehteca.

Po nevihti bo svečanejša tvoja oprava, zato da dostojno sprejmeš Solnce od Iztoka.

2. Ne grakčite!

Ne grakčite, vrani usodni, nad krovom S o k o l a n e, sokolske dvorane! Spustite se v nižino na mrhovino!

Tu se vežba telo, zajema moč, krepki volja, ostri značaj, oplemenjuje srca in hrabri duh.

Kaj hočete vi tukaj, bedni glasniki črne smrti?

Tu se zdravje in moč stapljata z lepoto; tu cveto vrline; tu klije modrost.

Odkod bi tu vzeli mrhovine za vaše vrane?

Spustite se v močvirne nižine, vrani črni! Tam lakomno ključavate po zavrženih mrtvih truplih lenih trotoev! Samo spodaj, v močvirju je gnilina, plen za vas...

S te višine bistri piloti na močnih krilih lepih misli pogumno leté v čiste sfere resnične sreče — gor, visoko, tja k jasnemu prestolu svobodnega Solca...

Ne grakčite, vi mračni glasniki smrti, nad virom Luči, življenja!

3. Rodbinam herojev, padlih 1914—1918.

Ne jadicujte nad grobovi padlih herojev! Padli so, a niso umrli. Ne! Duh junaški ne more poginiti od nobenega meča; neranjljiv je in brezsmrten.

Cer, Rudnik, Veternik, Bitolj, Kajmakčalan in Sarajevo — so svetle zgodovinske višine, na katerih kraljujejo duhovi hrabrih naših sinov.

Kraljujejo v sijaju Ljubavi, Pravice in Resnice, kronani s Svobodo domovine svoje.

Tu oni vladajo v opravi nove Morale in čakajo na nove ljudi, la jih po cesti večnega Napredka uvelodejo v veliko in svetlo Novo Dobo.

Katoliško časopisje.

Kaj bi bilo, ako bi ne imeli katoliškega časopisja? Tako je vsliknil pred kratkim „Novi Čas“, ko je vabil na obilno naročbo. Kaj bi bilo? To bi bilo, da bi bil zbrisan velik madež s slovenskega časopisja, mnogo manj hujškanja in prepiranja bi bilo med Slovenci in naši zunanji sovražniki, ki komaj čakajo, da bi se Jugoslavija razkosala in bi se oni okoristili z razkosanjem, bi imeli v svojih „rah mno“ go manj gradiva za svoje proti nam naperjeno delovanje. Mnogo manj sovražstva bi bilo med nami samimi in vse lažje bi se sporazumeli s Srbi ter prispevali izdatno k notranji konsolidaciji. Koliko bi bilo pa tudi manj glob in zaporov! Marsikoga je zadela pa ga še zadene kaznen, ako bo preveč gledal v katoliško časopisje in tem listom preveč verjel. Strašna je surovost, ki so jo zasneli katoliški časopisi med pristajajo klerikalne stranke. Med temi ljudmi se preklinja, prideša, preti, žuga, namiguje, kaj da se bo zgodilo, za Srbe imajo najgrše psovke, dan in noč se kregajo in jezijo na „liberalce“, njihova usta so polna izmišljenih najrazličnejših vrste, vsevprek zmerjaio, divji so ti ljudje, v glavnem no zaslugi katoliškega časopisja. Kdor čita „svete“ liste, je o vsem napočeno poučen. Ti listi so polni zvijač, laži, obrekovanja. Nobene poštene besede. Po krivih potih je hodilo katoliško časopisje pod Avstrijo, sedaj hoči po potih, ki so še bolj kriva.

Klerikalizem ne pozna nobene ga obzira. Vlada bi neomejevala. Zato pa taka klerikalna ofenziva na vse strani. Zato skrajna zloraba vere in cerkve v politične namene.

Kaj hočete, so povedali jasno s svojimi klici na brezštevilnih lepah in letakih: Proti kapitalizmu! Proti svobodomiselstvu! Za vzajemnost stanov! Za krščanske šole! Vse hočete zajeti in zavladati po svoje v Jugoslaviji! Potem bi pa hvalili in proslavljali Jugoslavijo. Dekler pa ne zraste klerikalizem tako visoko, da bi potlačil pod se vse drugo, dotle pa: boj! Mogoče, da bo ta klerikalni boj še zelo dolga, in mogoče, da se ne skonča tako, kakor želijo mogočni bojovníki v vrstah SLS. Šusteršičevi časi z eslom „Mi in samo mi“ se najbrž ne vrnejo več. Kapitalizem je pri klerikalcih v velikem čišlu in katoliška cerkev se ga trdno drži že skozi

stoletja. Tudi sedaj se mu ne odreka, in pri klerikalcih je kapitalist dobrodošel človek. Klerikalci hočejo le drugostrankarski kapital pobiti in ga pritegniti k sebi. Tako jih treba razumeti. Proti svobodomiselstvu so že od nekdaj. Saj vendar vemo, da hočejo, da bi vodili ves ljudski razum samo posvečeni gospodie in njihovi neposvečeni izobraženi privrski. Proklet tisti, ki se drzne imeti svojo misel! Samo ono misel mora spoštovati, ki mu jo da vodilni bojovník v stranki. Za vzajemnost stanov! S kom je bil še vzajemni duhovski stan? »Vzajemne« tako, da je zajemal druge stanovce in jih učil slepe pokorščine do »gospodov«. So izjeme v duhovskem stanu, ki vidijo nevarnost za duhovščino in cerkev v sedanjih škofovski politiki, ali so le redke. Vsi drugi derejo s svojim časopisjem med ljudstvo, hoče si zgraditi neomajno politično in gospodarsko pozicijo med Slovenci. Ne gre več tako lahko, kakor nekdaj, zbog tega pa je njihov naskok toliko silnejši.

Po cerkvenih zidovih so nabili vabila na naročbo katoliškega časopisja, pred cerkvami stojijo katoliški junaki in dele letake z vabili na naročbo, po prižnicah grmi in treska, da se morajo vsi katoličani naročiti na zapovedane liste. Tudi v Ljubljani so pred cerkvami delili take letake. Neki gospod, ki vedno hodi k maši vsako nedeljo in praznik, nam je pravil, da je bil zelo ogorčen, ko mu je naletel razpečevalec ponudil tak lenak. »Najraje bi se bil obrnil in šel domov.« Prihodnjič bo najbrže to storil. In z njim še marsikdo drugi. Igra, ki jo uprizarjajo duhovniki sedaj po cerkvah s katoliškim časopisjem, je precej nevarna za cerkev. Naj le malo pomislijo! In vse hiše in vsa stanovanja so obleteli in menda mislili, da se bodo »ti prekleti liberalci« kar stresli na naročilo takoj na »Slovenca«, »Novi Čas« in še na »Stražar«.

Spričo klerikalne časopisne agitacije treba, da se zganejo tudi napredni ljudje in da skrbí vsak po svoji moči, da se ne bo širila klerikalna laž med ljudstvo. Časopisje proti časopisju! Napreden politični list, ki se bori za utrditev Slovenije in vse Jugoslavije, ki stremi v pravem napredku in izobrazbi, da bo mogel Slovenec biti veljaven in

čislav Jugosloven, tak časopis med ljudstvo! Klerikalnemu protijavlskemu časopisju pa skrajni boj!

Poljska in mednarodna politika.

Najvažnejši dogodek v poljski vnani politiki je vsekakor sporazum s Češkoslovaško, ki se je pred par tedni sklenil med obema državama. Dasi so nekateri politiki v Varšavi hoteli izriniti sporazum za to, da bi vrgli celi sedanjí kabinet g. Ponikowskega, je vendar poljska javnost primerno ocenila zblizavane sosednjih si slovanskih držav. Poljska se zaveda koristi, ki prihajajo iz sporazuma za njo in Čeho. Kar se tiče specijelno Poljske, ji sporazum prilično rešuje vzhodnogališko vprašanje, ker pri tem v Češki ne bo več imela nasprotnika. Vohče pa zdaj odlični poljski časopisi naglašajo, da se je položaj Poljske vsled sporazuma mednarodno močno popravil, ker se je v merodajnih evropskih krogih dobila sigurnost za ustaljenje razmer v srednji Evropi: Centralna („Mala“) Ententa s Poljsko je jedro mirnega razvoja iz povojnega kaosa.

Baš takrat, ko smo s plebiscitom »reševali« Koroško, je poljski general Zeligowski zasedel oni del Litve, kjer imajo Poljaki večino; to je Litva z mestom Vilno. Ne vem, kdo ga je vse hotel zapoditi iz Vilne, Liga narodov ali Svet pectorice v Parizu. Zeligowski je ostal na svojem mestu in odhaja šele sedaj, ko bo vprašanje vilenske Litve po vsej priliki ugodno rešeno. Ne bo plebiscita, ampak kratkomalo volitve bodo v pokrajinski zbor vilenski, a vodila jih ne bo nobena ententna komisija, ampak vršile se bodo enostavno pod naslednikom generala Zeligowskega, g. Meistovičem. Obenem se pripravljata prava litvanska Litva (glavno mesto: Kovno), da uredi sporna vprašanja s Poljsko.

Ker se boljša tudi poljska valuta (to je pač najboljšo merilo za razvoj dogodka), smemo reči, da se Srednja Evropa zares konsolidira, a jedro ji postajajo tri slovanske države.

Med tem ko tebi, vezanemu in gaženemu, Duh in Čas na prestolu Svobode pleteta vence slave, se tiranu Krona na žaru solnci topi...

Emil Golob:

Impresije

I.

Na ulici sem. Vsenavskrižem krog mene utripa življenje, pošastni avtomobili puhajo v divjem ritmu po kamenitem tlaku, težki tramvaji si z rezkim zvonenjem utirajo pot v peklenskem kaosu večerne ure, kočije drdajo s hrúšcem in trúšcem v tej splošni gneči tisočglave množice, ki se nemirno razliva med trudnim zidovjem tržaškega mesta. Krog mene utripa življenje, ki ni življenje, ker nima notranje vsebine, pred menoj utripa življenje, ki je laž!

In vendar hitijo vsi ti ljudje mimo z brezskrbnimi obrazi, in vendar je njih govorica zvonka in jasna, kakor da so se njih srca napila ob vrelcih vsakdanjega dela najčistejših kapljic življenjskega vinala.

Živeti, živeti en sameat hip! Brez spominov na preteklost, brez skrbi za bodočnost. Kaj jim je »včeraj«? Puhla beseda, uvel list, ki ga održejo jesenski vetri od drevesa. — Kaj jim je »jutri«? Dalni sen, ki ga morda nikoli ne dosežejo njih trudne roke. Živeti, živeti! To je misel, ki gori v mrzližnem blesku iz vseh teh obrazov, to je veseli ritem, ki poje iz slehernega teh človeških postav, utapljaiočih se v nemirno valovanje širokih ulic.

II.

Pravzaprav še sam ne vem, kako in odkod je vstal spomin pred menoj!

Tam so široka polja, kopajoča se v solncu toplih julijskih dni, tam so zeleni griči, posejani s drobnimi cerkvami, belimi kakor krotke golobčke, tam so šumeči gozdi, kjer je življenje tako tiho in postojno, da ga komaj čuješ. In vendar je vse tako polno, polno neizmerne globine, tako sočno, sočno kot vino blagoslovljenih trt dolenjskih.

In pa ljudje! Resni in moški stopajo na prage hiš, s preudarnimi

Kongres radikalne stranke.

Zahvala kongresu. — Sprejete resolucije. — Radikalci proti separatizmu.

— Beograd, 14. decembra. (Izvirno) V ponedeljek zvečer je priredila radikalna stranka v hotelu »Paris« udeležnikom kongresa na čast slavnosten banket, ki se ga je udeležilo okoli 350 delegatov. Na banketu je predsednik g. Nikola Pašić prvi izpregovoril napitnico kralju. Voščil je Nj. Vel. kralju Aleksandru dobro zdravje, dolgo življenje in številno družino. Napitnica kralju je bila z viharim oduševljenjem sprejeta. Minister Joca Jovanović je za tem pozdravil udeležnike kongresa radikalne stranke. V imenu radikalnega Beograda je govoril župan beogradskega g. Mitrović. Nato so se vrstile razne napitnice.

Včeraj ves dan je kongres nadaljeval debato o politični taktiki in situaciji. Debata je bila zaključena popoldne, na kar so bile sprejete razne resolucije, ki vsebujejo sledeče točke:

I. Zunanja politika.

Zunanja politika radikalne stranke stoji na temelju sklenjenih mednarodnih mirovnih pogodb. Radikalna stranka je za izvršitev teh pogodb in za rešitev mednarodnih gospodarskih in prometnih vprašanj.

Sosednji državi želi radikalna stranka korektnih in prijateljskih odnosov v pripravljenosti, da bodo te države opustile ono sovražno politiko, ki je povzročila svetovno vojno.

Glede Albanije je treba naglašati, da mora država posvečati posebno pažnjo vsakemu najmanjšemu gibanju in vsem nemirnim v teh krajih, ker so tam na krmlju vlade ljudje, ki so bili za časa vojne naši državni in zaveznikom sovražni. Albanijo in treba urediti po načelu: »Balkan Balkancem!«

Glede Italije izraža resolucija, da radikalna stranka pričakuje čimprejšnjo točno izvršitev rapalske pogodbe in je stranka za vpostavitve normalnih odnosov med obema državama.

II. Notranja politika.

Resolucija o notranji politiki poudarja glavno programatično idejo stranke: Ker je ustava definitivno sprejeta, je končan vsak provizorični režim, položen je temelj za konsolidacijo notranjih razmer in za ureditev države na pravni in zakonski osnovi.

Radikalna stranka je za odpravo vseh pomanjklivosti državne uprave, treba je rešiti uradniško vprašanje, izvajati zaščito državljanov, svoboščin in pravic. Radikalna stranka je protiva vsakemu omejevanju politične svobode državljanov. Glede ureditve lokalnih in pokrajinskih uprav radikalna stranka priznava upravičeno zahtevo Hrvatov in vseh drugih krajev. Radikalna stranka je za pravo in obsežno samoupravo v občinah, srezih in oblastih.

Glede hrvatskega separatizma naglašajo resolucija, da radikalna stranka obsoja in iskreno obžaluje, ker nezadovoljni Hrvati niso precizirali stališča, ki bi se moglo na temelju narodne in edinstvene države vzeti v resno razpravo.

III. Dalje je kongres sprejel resolucije o finančni politiki (pravično davčno obremenjenje vseh pokrajin), dalje o ekonomski politiki, o agrarni reformi, o prosveti, o volni odškodnini, o rešitvi invalidnega vprašanja, o uvedbi delavskih in socialnih zakonov in slednjič o internih vprašanjih glede organizacije in tiska.

Kongres je bil ob 17. zaključen.

Politična situacija.

Novi kombinacija. — Nove volitve?

— Beograd, 14. decembra. (Izvirno) Vsebinska ultimata, ki ga je poslal g. Ljuba Davidović v zadnjem pismu na g. Pašića glede definitivne rešitve kabinete krize, je ostala do danes še tajna. Toliko doznavajo, da pismo naglašajo sporazum za ohranitev sedanjega koalicijske vlade, obenem pa vztraja na stališču, da ostane ministrstvo notranjih del še nadalje v rokah demokratov. G. Nikola Pašić je sredi pismeno hitel odgovoriti g. Ljubi Davidoviću in se opravičil, da ni mogel voditi definitivnih razgovorov, ker je bil s kongresom radikalne stranke prezaposlen in je moral voditi razprave na kongresu. Naznanil je g. Davidoviću, da želi za danes dopolniti skupen sestanek.

Verjetno je, da se na današnjem dopoldanskem sestanku obeh voditeljev največjih strank položaj bistveno razjasni in opredeli. V političnih krogih smatrajo, da bodo današnji razgovori med demokratimi in radikalci, ki so v interesu obeh strank, že danes dovedli do pozitivnih rezultatov.

V politični javnosti na živahno diskutirajo tudi vprašanje o možnosti »volitvene vlade«, ki naj bi jo sestavili na ponovni mandat kralja g. Ljuba Davidović v slučaju, da ne bi razgovori med obema voditeljema prinesli nikakih pozitivnih rezultatov.

Splošna politična situacija ni kretna niti za korak naprej, niti nazaj. Stojimo na razpotju: Ali za Pašića ali

proti Pašiću? Kakor že gor omenjeno, je ostala vsebinska obširna Davidovičeva pisma doslej tajna, ostal je pa tudi tajen včerajšnji odgovor Pašićev. V slučaju, da bi radikalci skušali pogajanja še zavlačevati, oziroma jih otežkočiti, prevladuje v demokratičnih krogih ideja o sestavi vlade z ožjim programom. Vlada ožjega programa naj bi rešila najnujnejše zakone in izvedla volitve.

Za slučaj, da se doseže med radikalci in demokratimi sporazum, pričakujejo politični krogi, da vrne v tem slučaju g. Davidović mandat kralju in da g. Pašić prevzame drugi mandat formalnega značaja v ta namen, da predloži kralju v podpis imenovanje nove, že sestavljene vlade. Splošno demokratično glede notranjega ministra g. Pribičevića ne ustvarjajo spornega vprašanja.

— Beograd, 14. decembra. (Izvirno) O izborni vladi, ki jo naj bi sestavili g. Ljuba Davidović, kroži v političnih krogih sledeča kombinacija: 92 demokratov, 23 muslimanov in 10 slovenskih samostojnih kmetov, tedaj skupaj 125. To vlado pa bi po tej kombinaciji podpirale sledeče stranke: 26 zemljoradnikov, 11 socialistov in 3 republikancov, tako da bi se vlada mogla opirati v parlamentu na 170 glasov. Na ta način bi Davidovičeva volitvena vlada presegala parlamentarni kvorum, ki znaša 144 glasov. Ta vlada bi imela nalogo izvesti ožji program.

— Zagreb, 13. decembra. »Narodna Politika« poroča iz Beograda: Jutri dopoldne poveri kralj mandat za sestavo vlade g. Pašiću. Za gotovo se doslej še ne more znati za delovni program novega kabineta. Zdi se samo, da se je stara radikalno-demokratska koalicija uvrstila in da se postavi na temelj takozvanega širšega programa.

— Zagreb, 13. decembra. »Slobodna Tribuna« javlja iz Beograda: Zdi se, da vzame Pašić v roko reševanje krize in da gre njegovo prizadevanje za tem, da pridobi od demokratov ministrstvo za notranje stvari, potem pa bo v ugodnem momentu zapisal volitve. Informirani politični krogi trdijo, da radikalci upajo pri volitvah znatno oslabe demokrata, ker jih je Pašić sistematično kompromitiral, volitve pa so edini izhod iz sedanjega neprilodnega položaja. Trdijo v bližini dvora, da se morajo zgoditi spomladi izvesti volitve in da tudi dvor smatra edini izhod apel na narod.

— Beograd, 13. decembra. Situacija, ki jo je ustvaril g. Davidović, je ostala danes neizpremenjena. More se samo zabeležiti, da je g. Pašić opoldne odgovoril g. Davidoviću na njegovo včerajšnje pismo in ga prošil za sestanek za jutri. Jutri se jasno razvidi, v kako smer bo šla rešitev krize.

Politične vesti.

— Imenovanje novega namestnika za Bosno. V beogradske radikalnih krogih govore, da bo sedanjí namestnik za Bosno dr. Gjurgjević odpoklican in da bo na njegovo mesto postavljen dr. Mihovoj Šimić, načelnik pravosodnega oddelka.

— Naše zastave v reški luki. In Bakra poročajo, da so vse naše ladje v reški luki razobešile naše zastave v veliko veselje našega tamkajšnjega prebivalstva.

— Aretacija sokrivena atentata na našega kralja. Iz Linca javljajo: Tukajšnja »Tagespost« priobčuje brzojavno poročilo iz Ennsa, da so tam 12. t. m. orožniki aretirali Marinkovića, sokriva pri atentatu na kralja Aleksandra.

— Profesionalno strankarstvo. Lujo Vojnović je v svojem predavanju v Splitu izjavil tudi nastopno: Pravi, to ni strankarstvo, to so programi in brez programov ni države! Stranke morajo biti, toda strankarstvo pomeni: naprej stranka in potem domovina! Proti temu je treba nastopiti s vsemi silami, ker je to naravnost škandalozno. Vseled tega trpi državni aparat, ki ne more delati. Starega administrativnega kadra, ki je uničen, ni več, novi pa se vrtvarja na strankarstvu. Tako strankarstvo pomeni uradovoljstvo slovenskih strasti in ambicij. Strankarji mislijo, da se godi tudi državi dobro, ako so oni zadovoljni. Država postaja sredstvo, strankarstvo pa cilj! Proti temu mora vstati naša omladina in vsi zdravi ljudje v naši domovini. Nikjer ni toliko strankarstva kakor pri nas. Strankarstvo slabi naš ugled v inozemstvu in našo notranjo organizacijo tako, da nimamo niti časa misliti, kako se bo rešila ena kriza, ko pride že druga. Treba je, da idealiziramo realnost in tako postanemo graditelji države brez materijalističnega in egoističnega strankarstva.

— Zopet neuspehi. Zdi se, da so se naši sosedje domnili, da mora pri razmejitvi s našo državo utrgati vsak kar največji kos naše zemlje. Tako je storila Italija, tako Avstrija, tako Madžarska in celo Albanija. Zdaj pa prihajajo iz Vojvodine novi ogroženi glasovi proti razmejitveni komisiji, ki hoče prideliti Rumuniji čiste jugoslovanske vasi. Vojvodinsko časopisje napada nesposobnost zastopnikov naše zunanje politike in njegovih pooblaščenec pri razmejitvenih komisijah. Ta njihova nesposobnost je kriva, da se blamiramo pred svetom in da moramo izročati dele našega naroda tujim sosedom. Rumunski zastopniki v razmejitveni komisiji so izjavili, da ne bodo pod nobenim pogojem odstopili Jugoslaviji banatskega mesta Klisuce. Govori se, da bo dobila Rumunija več naših krajev in da bomo izgubili večno križišče Zombolj. Na ta način bi ostala prometna mesta Velika Kikinda, Veliki Bečkerek, Vrša in Bela Crkva brez gospodarskega zaledja in brez prometne zveze. Vojvodinsko časopisje poroča, da so vsi izgledi pri razmejitvi s Rumunijo za nas zelo slabi.

— Slovanska politika. »České Slovo« piše med drugim: Stara pangermanske Sred. Evropa s svojim »Drang nach Osten« se umika novi demokratični federaciji srednjeevropskih držav. Zapadne države so pokazale, kako je treba formulirati in rešiti vprašanje politične enakosti, slovanske države pa naj odgovorijo na vprašanje socialne svobode. Zunanja politika češkoslovaške države se obrača vedno bolj pogosto na ostale slovanske države. Prva etapa je končana s pogodbo z Jugoslavijo in Poljsko. V drugi etapi prideta na vrsto Bolgarska in Rusija. Naša pot v Sofijo vodi skozi Beograd. Z Rusijo nas veže za sedaj politika človekoljubnosti. Mogoče ni več daleč čas, ko bomo videli v naši sredi zastopnike bližnjih slovanskih narodov in ko bodo v Jugoslaviji in Poljski ravno tako prisrčno pozdravljali naše parlamentarne zastopnike.

— Italija se čuti ogroženo. »Il Resto del Carlino« piše v članku »O razoroževanju«, da Italija ne more več trpeti, da bi imela Poljska, Jugoslavija in Češkoslovaška v sredini in severni Evropi, kjer ima Italija toliko svojih življenjskih interesov, velike vojske s francoskim ali nemškim reparacijskim denarjem. Za Italijo obstoji dilema, da ali prisili male države, da se razorožijo, ali pa da si svojo vojsko tako pomnoži, da se bo mogla upirati kontinentalnim vojskam. »Corriere del Sera« se obrača proti francoski politiki, ki neprestano obtožuje Nemčijo, in piše, da bi se moralni položaj Francije ojačal, ako bi Nemčijo spravila v veliko svetovno politiko. Ako ostane Francija v svetu, ki si želi miru, trajno do zob oborožena, potem je njena krivda, ako pride zopet do vojne, zato pa Italija ne sme opustiti svoje kampanje za razoroženje male antante, pa če bi tudi sama mogla doseči kak kompromis. Najmanj bi bilo, ako bi se Francoska odrekla svoje črne milijonske vojske, kakor tudi da se uvede stroga kontrola nad francoskimi krediti in dobavami orožja državam male antante.

— Prazne besede. Italijanski ministrski predsednik Bonomi je v svojem protikomunističnem govoru izjavil, da bo postopala vlada s fašisti in komunisti, ki bodo v bodoče zakrivali javna nasilstva, strogo po kazenskih zakonih in da ne bo dovolila več nobene stavke in javnih obračunov. Pa naj še kdo odreka resnih namenov Italijanski vladi!

Ameriška politika. V poslanici na kongres je izjavil predsednik Harding med drugim, da se Amerika ne bo uničila, da pomaga drugim ter nadaljeval: Želim iz vsega srca vzpostavitev po strašni vojni tako težko prizadetih narodov, toda to ne sme povzročiti podobnih razmer v Zedinjenih državah. Bolje je, ako se potrudimo, da pridejo vsi Američani do kruha, bolje je dati svetu dober vzgled stroge varčnosti in energičnega uspešnega dela.

Iz naše kraljevine.

— Krstna slava kraljevske rodbine. Iz Zagreba javljajo: Včeraj, 13. t. m. dopoldne je bilo povodom krstne slave kraljevega doma v tukajšnji pravoslavni cerkvi blagoderenje, ki so se je udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblasti, kakor tudi številno civilno občinstvo.

— Smrt vzglednega narodnjaka. V Jelsi na otoku Hvaru je umrl Ivan Duboković, vzgleden narodni demokrat, gospodarski strokovnjak in bivši član deželnega gospodarskega sveta v Zadru. Podpiral je vse narodne institucije. Za časa okupacije so ga Italijani proglasili za nevarnega in mu niso dovolili, da bi šel v kako zdravilišče. Vsa Jelsa je v črnih zastavah.

— Ameriška mornarica v Splitu. Javljajo: Danes 14. t. m. pride v Split ameriški podčrnaletnik Nieblach na dreadnoughtu »Utah«. Splitsko meščanstvo pripravlja ameriškemu podčrnaletniku slavnosten sprejem. V njegovo čast priredi občina banket, lov na Marjanu in izlet v Solin. V petek admiral nadaljuje pot v Dubrovnik.

— Minister za narodno zdravje ozdravel. Iz Beograda javljajo: Minister za narodno zdravje dr. Karamehmedović je končno ozdravel in se vrne v 15 dneh.

— Nov demokratski list. V Sibeniku je začel izhajati nov demokratski list »Demokrat«.

— Žrtve v boju z odmetniki. Zagrebški »Večer« poroča iz Sarajeva: Iz Kolašina javljajo, da je 11. t. m. na potu iz Andrijevice v Kolašin padel v borbi z odmetniki orožniški poročnik Rajko Majstorović. Kot varnostna straža je spremljal uradnike, ki so pobirali davek. Odmetniki so mislili, da bodo pri uradnikih dobili velike vsote denarja in so jih sredi poti napadli. Majstorović je zavaroval življenje in beg uradnikov, sam pa je šel v borbo z odmetniki in pri tem padel kot žrtev.

— Naše morje. Zveza posetnikov letovišč in kopališč v naši kraljevini bo še nadalje izdajala mesečnik »Naša Domovina«, ki bo skrbel predvsem za propagando našega morja. Zveza bo izdala tudi znanstveni almanah za zdravnike in drugi almanah za občinstvo v več jezikih. Vsi prispevki naj se pošljejo na naslov: Dr. Ivo Petković, Zdravstveni Odsjek, Solit.

— Jurisdikcija našega konzulata v Newyorku. V jurisdikcijo našega generalnega konzulata v Newyorku spadajo nastopne države: Newyork, Pensilvanija, Ohio, New Jersey, Virginia, West Virginia, Massachusetts, Connecticut, Wese Hampshire, Vermont, Maryland, Maine, South Carolina, North Carolina, Georgia, Alabama, Mississippi, Florida in Rhode Island.

Neodrešena domovina.

— Surovo postopanje Italijanskih obmejnih organov na železniških postajah v Postojni in Trbižu. Tržaška »Era Nuova« priobčuje pismo nekakega italijanskega potnika, ki pripoveduje, da postopajo italijanski obmejni organi na postajah v Postojni in v Trbižu s potniki skrajno surovo. Zlasti se v surovosti odlikujejo finančni stražniki. Italijanski potnik pravi, da se v Jugoslaviji in v Avstriji pregledajo kovčerci tekom vožnje in da dotični organi postopajo s potniki prav vljudno in dobrovoljno. Ko se pa pride n. pr. v Postojno, blokirajo straže vlak in potnike in treba je čakati ure in ure, predno pridejo finančni stražniki. Ti ravnojo z ljudmi skrajno nevljudno, kar je v nečasti italijanskemu imenu. Domače potniške molče na vse te nevljudnosti, ali zelo se pritožujejo tuji potniki. Vlaki imajo vsled dolgotrajnega carinskega poslovanja na meji vedno zamude in tako prihajajo v Trst po cele ure prezno. Tudi se nalagajo prevelike take se na razne najnavadnejše predmete, tako da vzbujajo carinsko postopanje splošni odpor. Italijanski potnik zahteva od strani italijanske oblasti nemudoma potrebno remediuro. Kakor se vidi, so pritožbe proti carinarjem tudi v Italiji na dnevnem redu.

— Italijanski učitelji na jugoslovanskih šolah. Generalni civilni komisarjat je izdal naredbo, v kateri pravi, da smatra za potrebno, da poskrbi jugoslovanski šolam, katerim primanjkuje učiteljev, druge učiteljske moči. Zato odreja sledeče: Provizorni učitelji vsposobljeni za šole z italijanskim učnim jezikom se premeste na jugoslovanske šole tudi v druge okraje, ako dovolijo poznaio jezik. Poleg nbeje jim svoda še mesečna odškodnina 120 lir v obvezu, da poučijo italijanski jezik v poverjenem jim razredu. Za poduk

v drugih razredih dobe posebno nagrado. Definitivni učitelji se morejo za tekoče šolsko leto tudi dodeliti jugoslovanskim šolam, ako dovolijo poznaio jezik in obdrže vse dosedanje službene ugodnosti. Provizorni in definitivni učitelji, vsposobljeni za šole z italijanskim učnim jezikom, ki na vsaj nekoliko poznajo jugoslovansko, morejo biti imenovani v drugojezičnem področju za posebne učitelje za italijanski jezik. Dobe posebno odškodnino 150 lir na mesec. Tako se počasi nastavlja italijanski učitelji na jugoslovanske šole, in namen je ta, da bi se te šole kar najhitreje preoblikovale v čisto italijanske šole.

— Dikakom iz Julijske pokrajine. Kr. italijanska delegacija je naznanila višjemu šolskemu svetu, da se dikakom in dikakinjam iz Julijske Benečije za ložišne politične na bode — kakor preje — izdajali posebni potni listi (Passaport spoziale), temveč so bo moral vsak posamen zelasiti pri kr. italijanski delegaciji, ki mu bo proti predložitvi domovnice izdala veljaven potni list. (Tozadevno je bilo javljeno že prešlo leto, da si morajo vsi, ki so pristojni v nove italijanske province, preskrbeti predpisane potne liste. Pristojbina za vsak potni list, veljaven za eno leto, znaša 25 lir v zlatu, oziroma 195 dinarjev.)

O rapalski pogodbi in Reki.

»Riški Glasnik« priobčuje razgovor svojega sodruidnika z uglednim italijanskim državljanom, ki se je mudil na Reki in o katerem pravi, da je bil član vlade v zadnjem kabinetu Giolitti-Storza ter da je bil tudi veliki prijatelj pok. ministra Stojanovića. Govorila sta o izvedbi rapalske pogodbe in se bavila obširneše z reškim vprašanjem. Italijanski državnik je poudarjal, da je sedanje stanje stvari zelo težko. Oba naroda sta svojevoli in neodvisno sklenila pogodbo, ki na preteklu enega leta še vedno ni izvršena. Na pritožbe se radi tega sumo Jugoslovenci, marveč tudi Italijani ter se vprašujejo, zakaj se ta dogovor ni izpolnil? Sotruidnik je odvrnil državniku: Ker Italija ni hotela registrirati pogodbo pri Zvezi narodov. Državnik je odgovoril, da je res, da Italija tega ni storila, ali kdo jej more to zapisati v greh? Po Statutu Zveze narodov zadostuje, da samo ena od dveh držav registrira med njima sklenjeno pogodbo. Tako stavimo mi Italijani isto vprašanje, zakaj Jugoslavija še do danes ni registrirala rapalske pogodbe pri Zvezi narodov? Ker tega ni storila, ne more sedaj podvzeti nikakega koraka proti Italiji. Sotruidnik: Torej je odvisna na milost in nemilost od Italije? Državnik: Baš tako! Sotruidnik: Pa da bi bil dogovor registriran? Državnik: V tem slučaju bi imela kraljevina SFS pravico, da pozove Italijo pred aeropag Zveze narodov, ki bi morala posredovati, kakor je n. pr. sedaj posredovala glede Albanije.

Italija je hotela izprazniti veliko tretjo dalmatinsko cono, ali tega ni storila, ker je Jugoslavija odbila nasvet, da bi se liška železnica spoila z Zadrom, ki je obsojen na pogin brez ekonomske pomoči Jugoslovije. — Glede Reke je izjavil oni ugledni italijanski državnik, da se nahaja Reka danes v najžalostnejšem položaju. Kakor Zader tako je tudi Reka obsojena na smrt brez Jugoslovije. Reški in tržaški krogi hočejo vplivati pri obeh vladah, da bi se vprašanje baroškega pristanišča odgodilo ter da bi se pričela pozajanja za opredeljenje one pomorske cone in proge, po kateri imajo plubi Italijanski in jugoslovanski pristani. Glede Reke imamo danes to dilemo: Jugoslovenci hočejo luko Baroš, Italijani jo zahtevajo za Reko. V tem stanju stvari ne preostane drugo, nego kakor predvideva rapalski dogovor, da se poišče pravorek predsednika Švice. Sicer ne pridemo nikdar iz sedanjega položaja, ki je na škodo Reke. Italijanci in Jugoslovenci. Jugoslovenci smejo pozabiti, da je ona neodvisna bogata in jaka država z mnogimi izhodi na morje, in da ona, a ne Italija, drži v svojih rokah reško vitalnost. Glede tega, da je Italija zasegla reško pristanišče in železnice, je rekel oni državnik, da je Italija potrošila za Reko že skoro milijardo in pol lir in Italija ima gotovo pravico vsaj do delne odškodnine. Sotruidnik: Italija si je prilačila reško luko in železnico in tako ne priznava niti neodvisnosti reške države in tako dela proti duhu rapalske pogodbe. Jugoslavija zato ne vzpostavi prometa z Reko, dokler se ne izprazni tretja cona in dokler se ne prizna s strani Italije neodvisnost nove države, katero so priznale vse vellesile.

Ako ima Italija kaj zahtevati od Reke, lahko to vedno stori, ali da je porabila silo, to je razbesnilo jugoslovensko javno mnenje, tako da je izključena vsaka vzpostava saobračaja, dokler ne bo natančno izpolnjen rapalski dogovor in dokler ne bo Reka sama gospodarica svojega pristanišča in železnice. Italijanski državnik je na to zganil svoja ramena in rekel: Jugoslavija ima pravico, da zahteva in da ne popušča od tega, da bo Reka v resnici gospodarica svojega imeta. Ali tako se pride do konca zelo kasno. Radi tega ne vidim drugega izhoda nego ta: Jugoslavija naj se obrne do Zveze narodov in da pripori registrirati pogodbo. Mala Albanija se je tudi obrnila do Zveze narodov proti Jugoslaviji in kaj čaka ta? ...

Zbirajte znamke

za
Jugoslovensko Matico!

Kupi se objekt, pri- meren za tovarno.

Želi se vodna moč 30 do 40 HP, bližina železnice, voda za izpiranje. Ako drugi
pogoji dani, se bo tovarna na novo postavila. Ponudbe z opisom in ceno pod
„A B C 9012“ na upravo Slov. Naroda.

Ivan Zakotnik, mestni tesarski mojster

Ljubljana, Dunajska cesta 45. — Telefon Školika 379.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače,
tise, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, lednice,
paviljoni, verande, lesene ograje, itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga, tovarna furnirja.

Slovenska gradbena družba z o. z. LJUBLJANA.

(Tehnična pisarna v tovarni Keršič).

Spodnja Šiška. Telefon 180.

izvršuje

vse vrste visokih in globokih stavb, betonske in železobetonske gradbe,
vodne gradbe, železobetonske tlačne cevi do 3 atmosfere tlaka, elek-
trične centrale, izkoriščanje vodnih sil, moderne industrijske
zgradbe, „silo“, mostne gradbe.

Posebnosti:

biološke in mehanične čistilnice za vsakovrstno industrijo, leseni
polnostenski nosilci za strehe z velikimi razponi do 35 m, lesena
in kombinirana skladišča. Izvršitev tozadevnih načrtov in proračunov.

Velika božična predaja

Povodom božičnih praznikov in novega leta priporo-
čamo vsakovrstna zelo pripravna darila, oso-
bito različno sukneno, volнено in perlino blago.

Velika izbira najnovejših preprog, zaves, garni-
tur, finih volnenih odej za postelje i. t. d.

Razni ostanki sukna, barhenta, cečirja i. t. d. po
zelo znižanih cenah.

A. & E. Skaberne

veletrgovina manufakturnega blaga
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Trstje za strope izdeluje in prodaja

na d. b. e. n. d. r. m. p. po K 351 pr.
večjih naročil znanih pri post. Steiner
Anton, Ljubljana, Jeranova ul. 13. Novo.

Kontoristinija

Išče službo. Ima 6 mesečno prakso
Bila zaposlena na t. d. v lesni trgovini kot
samo tojna moč. Ponudbe pod „Po tona
963“ na uravništvu Slovenskega
Naroda Naroda.

Irske

trajno gorljive peči

ma v zalozni ro. znižanih cenah B. Za-
joo, trgovina železnice, Sv. Florjana
ulica 23.

„ORIENT“

družba z o. z. preje

Brata Eberl in Jancar & Co
Ljubljana, Miklošičeva o. 4.
nasproti hotela „UNION“.

Parketne deščice

hrastove, bukovne, parjene, brodske pod in vsakovrsten rezan les
lastnega izdelka nudi po najnižjih cenah
Ivan Šiška, tovarna parketov in parna žaga, Ljubljana,
Motelkova ul. 4.

Kupuje rezan les v deblih v vsaki množini, kakor tudi gozdne
parcele. — Sprejema les v razenju na polnojarne k po naročilu.

Sposoben in uren stavbeni mizar

kateri lahko samostojno prevzame in vodi akordna dela se išče.
Ponudbe pod „Stalna namestitve“ na anončno družbo ALOMA
COMPANY, Ljubljana; Kongresni trg 3.

Zastoni

teško dobiš kaj, vendar ako kupiš v novi specialni trgovini bluz
in domačih oblek M. Belih (ja, Sv. Jakoba nabrežje 29, si
prihraniš denar.

Birze iz barhenta od K 160 — dalje

„volnene“ K 203. — „

Domače obleke „K 333. — „

Predao kupiš drugod, oglej si izbral

8575

Ca. 1500 kg linoga suhega

mesa

se takoj prodaja. Cena po dogovoru. Na-
slov po upravo Slov. Naroda. 8951

Išče se potnik

proti proviziji, ki bi prevzel rolee
drugih pr. dmetov zastopstvo prvovr-
nega engrosista za galanterijo in pl. te-
no za celo Jugoslavijo. Naslov pove
uprava Slov. Naroda. 8942

Blagajna

Št. 2 — izdelek Wiener Kassen-Verein
nacionalna nova, v. c. n. prod. Hro-
vat & omp, Ljubljana, Vegova ulica
6, I. 8907

Ign. Žargi „Pri nizki ceni“

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 3.

Trgovina z drobnim, pletenim in modrim blagom ter raznim orodjem in kravatami.
Ter velika izbira vsakovrstnih zimskih potrebščin.
Potrebščine za krojače in šivilje. 9022

Razpis dobave mehkega lesa.

Obratno ravnanje inženirsko Ljubljana raz-
pisuje dobavo sledečih množin in d. menzij mehkega lesa:

dimenzije			naročilo v kom- dah	naročilo v m ³	opomba
dolžina m	širina cm	debelina mm			
4.3	15 — 16	33	7000	154	
4.7	15 — 16	33	6000	150	
6	15 — 16	33	5000	133	da 2 dolžini
5.7	24 in več	33	4000	250	
4.3	15 — 16	36	1500	40	
5.2	15 — 16	36	4000	120	
5.8	26 — 27	36	1000	55	
5.7	24 in več	36	500	30	
4.3	28 — 30	40	300	15	
5.7	32	40	500	37	
4.3	16 — 17	45	500	18	
5.7	17	45	500	22	da 2 dolžini
4.3	26 — 27	45	5000	258	
5.7	26 — 27	45	2000	136	
4.3	15 — 16	66	500	22	
5.2	15 — 16	66	1000	53	
4.3	28 — 30	66	300	25	
5.2	28 — 30	66	500	50	
4 — 6	20 in več	90	150	17	
12	20	180	15	6.5	
10	20	190	10	4 —	
10	20	210	15	6.5	
9 — 10	20	220	4	2 —	
Vredn.			40.93	1600. —	

Pogoji: Rezanje deske morajo biti od zdravega lesa bele barve, (ne rde-
čega, ne rujavega). Les ne sme biti vrtnčasto razčen, se ne sme luščiti od
sredice, ne sme biti od višikov ter mora biti brez pogojev, prečuli vej, brez
kapk od ledu, morajo odgovarjati dimenzijam, paralelno žagan ter najmanj
80 % strekovega lesa.

Dobavitelj mora celotno dobavo njemu v dobavo izročene množine lesa iz-
vršiti v času od prevzema dobave do 30. julija 1922.

Ponudbe se vnosijo v zaprtih kuverih pod „mehki les“ najkasneje do
10. januarja 1922 na obratno ravnanje inženirsko železnice oddelka VI. Ponudbe
se lahko glasijo na dobavo celotne ali pa samo delnih množin tega razpisa.

Ljubljana, dne 30. novembra 1921.

Bračić I. r.

JUGOSLOVANSKA UNION - BANKA

preje

Mariborska eskomptna banka

vljudno naznanja, da je njena novoustanovljena podružni a

v Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 24

 pričela poslovati. 

 Bavila se bode z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. 